

Het was niet het weer dat ons vorig jaar juni naar Schotland trok. Daarvoor kun je beter thuisblijven. Het noordelijke deel van de Britse eilanden ligt nu eenmaal precies in de aanvliegroute van Atlantische depressies en pikt ook regelmatig koele polaire lucht mee, wat een recept is voor veel neerslag, straffe wind en vaak lage temperaturen.

De sfeer, het landschap en de natuur van dit deel van het Verenigd Koninkrijk maken echter een hoop goed. En daar komt nog eens bij: soms heb je geluk en is het een hele week lang stralend, zonnig weer. Dat geluk hadden wij dus.

We hadden een trip geboekt met Birding Breaks die ons naar de Cairngorms Highlands en de westkust bracht. Een week lijkt misschien kort, maar als je de goede plekken bezoekt, is het genoeg om een groot deel van de karakteristieke soorten van het gebied te zien.

Van oost naar west

De eerste dag van onze reis brengt ons van Edinburgh al meteen naar de westkust (later in de week zullen we overigens nog verschillende keren naar het binnenland terugkeren). Onderweg stoppen we bij de Insh Marshes. Een verhoogde uitkijkpost biedt een strategisch uitzicht over het lagergelegen moerasland, dat het riviertje de Insh flankiert. De begraasde delen zijn uitermate geschikt voor kievit, grauwe gans en wulp en langs de kreekjes zien we onder andere bontbekplevier, scholekster en een enkele groenpootruiter. Bij Loch Insh, een dode rivierarm met een bebost eilandje in het midden, proberen we een glimp op te vangen van de ter plaatse broedende visarend. Voorlopig blijft het bij een glimp, helaas. Een bereidwillige taigaboombkruiper die zich van dichtbij laat bekijken én horen biedt echter troost.

Naarmate we de westkust naderen, wordt het landschap ruiger, kaler en rotsachtiger. Op één van de grotere meertjes zien we onze eerste parelduiker, een broedvogel in Schotland en 's zomers dus in vol ornaat te aanschouwen.

Westkust

Een soort hoog op het wensenlijstje van de deelnemers is de steenarend. Niet ver van het hotel in Dundonnell bevindt zich een goed verborgen horst. Die weten we de volgende ochtend na lang turen door de telescoop te vinden op een richel hoog tegen de rotswand. Maar geen arend te bekennen. Wel, tot groot genoegen van iedereen, vijf pas uitgevlogen goudhaantjes vlak voor onze neus in een berk.

Als de vogels niet meewerken, richten we de blik naar de grond. Schotland is immers ook plantkundig zeer de moeite waard. In wegbermen en greppels tref je regelmatig gevlekte orchis, vetblad en stengelloze sleutelbloem aan. Eenmaal hebben we het geluk een mannetjesorchis in volle bloei te vinden, ook in Schotland geen algemene verschijning.

Op verschillende plekken langs de kust vinden we zonder veel moeite roodkeel- en parelduikers, beide broedvogels in Schotland, evenals middelste zaagbek, die je soms ook op kleine riviertjes langs de weg ziet met een sliert kuikens achter zich

aan. Een karakteristieke soort voor de Schotse kust is natuurlijk de frater, die toch veel zeldzamer bleek dan ik had verwacht. We zien de hele week maar een enkel exemplaar, maar dat is dan ook meteen een fraai mannetje.

Het is altijd aan te bevelen om bij de monding van estuaria en lochs goed op zeezoogdieren te letten. In de buurt van rotsachtige inhammen maak je kans op grijze zeehond. In dieper water zijn gewone dolfijnen geen zeldzame verschijning. Met goed licht en een kijker is de kenmerkende zandlopertekening op de flanken gemakkelijk te zien.

Handa Island

De derde dag brengen we door op Handa Island, een volledig beschermd onbewoond eilandje vlak voor de noordwestkust. Het is wederom stralend zomerweer, in tegenstelling tot de rest van het Verenigd Koninkrijk waar het dramatisch noodweer is, met aanhoudende en overvloedige regenval en lage temperaturen.

Handa is een waar paradijsje. Er wonen geen mensen, alleen vogels, planten en wat konijnen. We zijn nog maar net aan land of de eerste kleine jagers scheren al laag over ons hoofd, met hun overwegend bruine verenkleed, lange vleugels en staart de naam jager eer aandoend. We klimmen geleidelijk naar de kliffen aan de westkant van het eiland.

Kleine jager - Toon Vernooy

We eten onze lunch met uitzicht op de af en aan vliegende papegaaiduikers, noordse stormvogels, alken en zeekoeten. Echt een plek om uren te zitten en alleen maar te genieten van het vogelleven, de zon en de wind. Grote jagers komen statig voorbij zweven op de stijgwinden en noordse stormvogels hangen de albatros uit. Verderop buitelt een paartje raven boven de rotswand, alsof het le-

ven uit louter plezier maken bestaat. Gelijk hebben ze. Als extraatje verschijnt op de terugweg tijdens de korte overtocht een zwarte zeekoet in vlekkeloos zwart-wit zomerkleed op een paar meter van de zodiac. Deze soort broedt veel noordelijker, maar overzomert in kleine aantallen langs de westkust.

Cairngorms

De volgende dag staat in het teken van Alpensneeuwhoen en morinelplevier. Dus op naar de Cairngorms. Vanuit Aviemore beginnen we aan de wandeling naar de ruim 950 meter hoge top, onderweg genietend van de bijzondere bergflora. We kruisen verschillende keren bruisende bergstromen, waar we in het struikgewas beflijsters hopen aan te treffen. Geen beflijsters, maar na een kleine twee uur klimmen, ontdekt iemand wel het eerste Alpensneeuwhoen. En hoe! Zolang we geen plotselinge bewegingen maken, laten de vogels - het zijn er twee, een haan en een hen - zich van vrij dichtbij bewonderen. Prachtige vogels, met die arctisch aandoende combinatie van veel wit afgewisseld met bruingrijs gemarmerde tekening. De beloofde morinel laat het enigszins afweten: meer dan een enkele vogel op zeer grote afstand aan de rand van een sneeuwveldje weten we er niet uit te slepen.

Alpensneeuwhoen - Toon Vernooy

Findhorn Valley

Je bent in Schotland, dus je gaat ervan uit dat als het eenmaal regent, het voorlopig ook wel zal blijven regenen. Niets van dat alles echter, want na een middagge regen schijnt de volgende ochtend de zon al weer. We gaan op weg naar Findhorn Valley, waar we hopen eindelijk een steenarend te mogen aanschouwen. Maar eerst waterspreeuwen. Onder een brug over de snel stromende Spey broedt een paartje. Verscholen achter de hoge brugleuning kunnen we ze op ons gemak van dichtbij bekijken, terwijl ze met snavels vol insecten af en aan vliegen om hun hongerige jongen te voeren.

De Findhornvallei is een gewild jachtgebied voor mensen die het lollig vinden om

edelherten neer te knallen. Edelherten zijn er genoeg, zo blijkt. Maar hoe natuurlijk het allemaal is...?

Enfin, de vallei is werkelijk schitterend. En zowaar: we zien er onze eerste steenarend, hoog en ver weg, maar toch. We laten ons busje achter voor een wandeling door de vallei. Rust en stilte krijgen de overhand. Alleen de geluiden van de vogels en de wind zijn nog te horen, verder is het doodstil. Het duurt niet lang of we spotten enkel op de zang onze eerste beflijster. Langs een stroompje zinkvioletje, wat hoger op de helling rozenkransje en muggenorchis. Opnieuw, heel even maar wel een stuk dichterbij nu, een steenarend boven de bergtoppen. Een mooie rode wouw neemt voor enkele ogenblikken zijn plaats in.

Op de terugweg naar ons hotel maken we een omweg over de moors. Het spotten van Schotse sneeuwwhoenders blijkt daar een verrassend eenvoudige zaak. Zo eenvoudig, dat we een vogel heel kalmpjes tot enkele meters kunnen benaderen.

Schots sneeuwhoen - Toon Vernooy

Kruisbekken

De laatste dag van ons verblijf wordt een "bezemdag": kijken of we soorten kunnen spotten die we hebben gemist. We beginnen maar meteen met de gemakkelijkste: een paartje kuifduikers in een meertje niet ver van Kingussie. De vogels zitten vlakbij de oever in de rietvegetatie, het nest ergens onzichtbaar verborgen. Mooi is te zien hoe de oudervogels niet rechtstreeks van en naar het nest zwemmen, maar een omweg maken en het laatste stuk onder water zwemmen om de nestplaats niet te verraden aan potentiële rovers.

Naar Schotland gaan en kruisbekken missen, dat kan natuurlijk niet. Dus gaan we na de lunch "op jacht". En we worden op onze wenken bediend. Van alle kanten klinkt plotseling het kenmerkende "kjuup, kjuup" en we zien mannetjes, vrouwtjes en jonge vogels doldrieste acrobatische toeren uithalen om bij de sparappels te komen. Of het "gewone" of Schotse zijn "remains a matter of debate", zullen we maar zeggen. Maar wat maakt het uit: een mooier slot van deze vogeltrip in het gezelschap van deze vrolijke gasten kan niemand zich wensen. Toch?